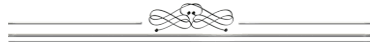

[/show/z0918-17#n16](#). 4. Баганець О. Доказування причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення. *Юридична Україна*. 2013. №8. С.83-87. 5. Омельчук Л.В. Следственная профилактика преступлений, связанных с ненадлежащим исполнением профессиональных обязанностей медицинскими работниками по Уголовному кодексу Украины. *Экономика и право Казахстана*. 2012. № 23. С.42-47.

УДК 343.132 (477)

Наталія Іванівна БОЖКО,

курсант 3 курсу факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Чича Руслан Павлович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства Харківський національний університет внутрішніх справ, доцент

ПИТАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПОРЯДКУ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Повідомлення особі про підозру є процесуальним інститутом, з якого починається вплив строків досудового розслідування та момент притягнення особи до кримінальної відповідальності. Тому порушення, які допускаються під час повідомлення особі про підозру, тягнуть за собою значні негативні наслідки. З одного боку, відбувається порушення вимог засади публічності (страждає публічний інтерес держави та суспільства), з іншого – спостерігається порушення приватних інтересів (страждає приватний інтерес конкретних осіб). Таким чином, є підстави констатувати невиконання завдань кримінального провадження та зниження довіри суспільства до правоохоронної системи в цілому. Відповідно до вимог ч. 1 ст. 278 КПК письмове повідомлення про підозру повинно бути вручено особі в день його складення слідчим або прокурором. Під час затримання особи за підозрою у вчиненні злочину письмове повідомлення про підозру затриманому вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту його затримання (ч. 2 ст. 278 КПК). У разі якщо особі не вручено

повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню (ч. 3 ст. 278 КПК). Вбачається, що законодавець висуває вимогу щодо пріоритетності безпосереднього вручення особі повідомлення про підозру. Також у науці усталеною є позиція про те, що слідчий та прокурор повинні віддавати перевагу безпосередньому повідомленню про підозру особи, яка за їх обґрунтованою підозрою вчинила кримінальне правопорушення. Крім того, ст. 278 КПК має назву «Вручення письмового повідомлення про підозру», вказуючи таким чином на спосіб ознайомлення особи з підозрою, яка міститься у повідомленні [3, с. 466]. Підтвердженням тези щодо важливості фактичного вручення особі повідомлення про підозру є вимоги п. 5.1 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), відповідно до яких облік осіб, яких повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, здійснюється прокурором або слідчим шляхом внесення відомостей до Реєстру після: складання повідомлення про підозру (ст. 277 КПК) та вручення (дата та час) повідомлення про підозру (ст. 278 КПК). Набуття процесуального статусу підозрюваного з моменту фактичного вручення поштового відправлення з повідомленням про підозру. Враховуючи, що законодавець визначив пріоритетність безпосереднього вручення письмового повідомлення про підозру, цей спосіб є оптимальним з точки зору дотримання вимог КПК. При цьому статусу підозрюваного особа набуває з моменту отримання поштового відправлення, ознайомлення з його змістом, що підтверджується особистим підписом особи в поштовому повідомленні про отримання листа, після відкриття якого в ньому виявлено повідомлення про підозру. Доволі поширеною в діяльності слідчих та прокурорів є практика надіслання повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення на підприємство, установу, організацію, де працює зазначена особа, наприклад, факсимільним зв'язком або поштою. Із цього моменту вважається, що особа набула статусу підозрюваного. Зазначимо, що ч. 1 ст. 278 КПК містить посилання на гл. 6, яка у свою чергу відсилає до гл. 11, ст. 135, яка вказує, що виклик може здійснюватися шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою. Разом із тим чинне кримінальне процесуальне законодавство, крім вимоги безпосереднього вручення повідомлення про підозру, вказує на необхідність роз'яснення процесуальних прав та обов'язків

підозрюваного, підтвердження виконання вказаних дії особистим підписом підозрюваного. Отже, працівникам правоохоронних органів слід враховувати, що процесуальний статус особи у кримінальному провадженні, якій повідомлення про підозру було надіслане засобами поштового зв'язку, але не було вручене адресату та повернуто відправнику у зв'язку із закінченням строку зберігання на поштовому відділенні або відмовою адресата від його отримання, не змінюється. Набуття статусу підозрюваного з моменту надіслання особі повідомлення про підозру засобами поштового зв'язку. На практиці доволі часто фактично направляють повідомлення про підозру вказаним способом, заздалегідь знаючи, що цей процесуальний документ адресат не отримає, оскільки його місцезнаходження невідоме. У ч. 1 ст. 281 КПК України передбачено: якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме, то слідчий, прокурор оголошує його розшук. йдеться про поширену на практиці процесуальну ситуацію, коли оголосити у розшук згідно з КПК слідчий вправі підозрюваного. Проте яким чином особа фактично набуде цього процесуального статусу, коли вона свідомо переховується від органів слідства і суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності і слідчий об'єктивно позбавлені можливості вручити і копію повідомлення про підозру КПК не надає відповіді на це запитання, яке вирішується на практиці шляхом надіслання повідомлення про підозру засобами поштового зв'язку з одночасним винесенням постанови про оголошення розшуку підозрюваного.

Отже, нами було висвітлено деякі проблемні питання, пов'язані з набуттям процесуального статусу підозрюваного. Складнощі у цих випадках виникають тому, що законодавець не дотримався вимог правової визначеності та ясності закону. За таких обставин практичне застосування вказаних норм є неодноманітним, часто хибним з точки зору дотримання засад кримінального провадження і публічності зокрема. Усунення досліджених недоліків можливе лише внаслідок внесення відповідних змін до КПК.

Список використаних джерел:1. Кримінально-процесуальний кодекс України // Електронний ресурс // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/stru/paran3069> 2. Погорецький М.А., Гринюк В.О. Повідомлення судді про підозру: проблемні питання правового регулювання, теорії та практики. Вісник кримінального судочинства. 2018. № 2. С. 58–70. 3.

Гладун О., Зелінський О. Повідомлення про підозру: кримінальна процесуальна дихотомія. Вісник Національної академії прокуратури України. 2018. № 2 (54). С. 58–72.

УДК: 343.132.98 (477)

Олексій В'ячеславович ВАХРУШЕВ,

аспірант Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ТИПОВІ СПОСОБИ СЛУЖБОВОЇ НЕДБАЛОСТІ

У криміналістичній характеристиці злочинів, на відміну від кримінально-правової, спосіб посягання відіграє ключове значення. Це стосується будь-якого виду чи групи кримінальних правопорушень і пояснюється тією обставиною, що саме спосіб завжди або зумовлений, або сам визначає інші елементи механізму злочину (предмет, сліди, знаряддя, засоби, тощо). У науковій літературі до цього часу відсутні узагальнення і систематизовані підходи щодо класифікації та типізації способів службової недбалості як елементів криміналістичної характеристики злочину, передбаченого ст. 367 КК України. Проте для заповнення цієї прогалини можна скористатись досягненнями у сфері систематизації способів злочинів у сфері службової діяльності в цілому. Не вдаючись до детального аналізу цих питань, спробуємо висловити власне бачення класифікації та систематизованого опису типових способів службової недбалості на підставі аналізу й узагальнення слідчої та судової практики щодо протидії даному виду кримінальних правопорушень. З точки зору класифікації способів службової недбалості за масштабом злочинної діяльності слід відзначити, що більшість таких посягань не є пов'язаними з іншими злочинами і саме кримінальне правопорушення полягає у неналежному виконанні службовою особою своїх обов'язків шляхом бездіяльності при недбалому ставленні до роботи. Водночас існує й інша група способів, які об'єднані єдиним задумом зі способами інших, більш тяжких, кримінальних правопорушень. В такому випадку можливими є два варіанти дій або бездіяльності. За першого, службова особа недбало ставиться до виконання своїх обов'язків, чим користуються інші зловмисники. За другого – службова особа сама є членом організованої групи чи злочинної організації, створеної для вчинення основних злочинів,